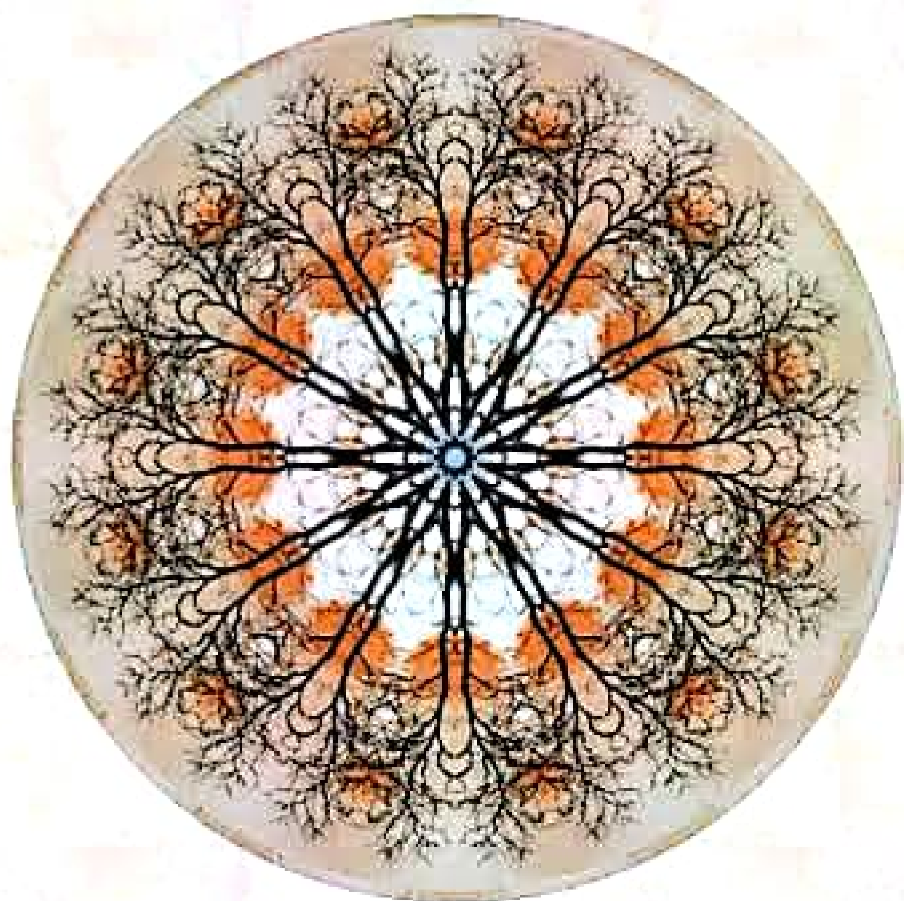
ویہڑے دا رُکھ

تجمل کلیم

تجمل کلیم

ویہڑے دا رُکھ

سانجھ
SANJH
PUBLICATIONS

سبھے حق راکھویں

کتاب دا ناں	:	ویہڑے دا رُکھ (پنجابی غزل)
شاعر	:	تجمل کلیم
مُکھ چتر	:	قمرالزّمان
پہلی وار	:	جنوری 2017ء
مُل	:	-/300 روپے
تعداد	:	1000
پرنٹنگ پریس	:	شرکت پریس لاہور
مِل ورتن	:	فون نمبر 03004254237

ISBN:

سانجھ
SANJH
PUBLICATIONS

بک سٹریٹ 46/2 مزنگ روڈ، لاہور

فون **042-37355323** فیکس **042-37323950**

ای میل: ***sanjhpk@yahoo.com, sanjhpks@gmail.com***

ویب سائٹ ***www.sanjhpublications.com***

تجمل کلیم

ویہڑے دا رُکھ

سانجھ
SANJH
PUBLICATIONS

کتاب دا ناں	:	ویہڑے دا رُکھ (پنجابی غزل)
شاعر	:	تجمل کلیم
مُکھ چتر	:	قمر الزّمان
پہلی وار	:	جنوری 2017ء
مُل	:	300/- روپے
تعداد	:	1000
پرنٹنگ پریس	:	شرکت پریس لاہور
مِل ورتن	:	فون نمبر 03004254237

ISBN:

سانجھ
SANJH
PUBLICATIONS

بک سٹریٹ 46/2 مزنگ روڈ، لاہور
فون 042-37355323 فیکس 042-37323950
ای میل: sanjhpk@yahoo.com, sanjhpks@gmail.com
ویب سائٹ www.sanjhpublications.com

بسم اللہ الرحمن الرحیم

الحمد لائبریری

فیس بک گروپ۔ کتابیں پڑھیے

سید حسین احسن

الحمد لائبریری

فیس بک گروپ۔ کتابیں پڑھیے

سید حسین احسن

بسم اللہ الرحمن الرحیم

الحمد لائبریری

فیس بک
گروپ۔
کتابیں
پڑھیے

سید حسین احسن

الحمد لائبریری

فیس بک
گروپ۔
کتابیں
پڑھیے

سید حسین احسن

رانا عباد خاں

جی دے ناں

کتابیں پڑھئے. الحمد PDF لائبریری›

Private group · 171K members

یار کلیما

شاعری تے شعرفہمی (شعری معیاراں توں آگاہی) اگر نال نال نہ چلن تے کم بڑا خراب ہوجاندا اے۔

شعرفہمی دے معاملے وچ بہت سارے شاعر پچھے رہ جاندے نیں۔ اجیہے لوکاں دا شاعر ہونا کوئی اینی وڈی گل وی نئیں سمجھی جانی چاہی دی۔ ہاں جے کر کسے شاعر نوں شعری معیاراں دی پچھان وی ہووے تے فیر اوہ ضرور کسے سنجیدہ داد دا مستحق ٹھہر دا اے تے اوہنوں شاعر دا لقب دینا وی بچ دا اے۔ تجمل کلیم ہوریں میری ایس گل تے پورا اُتر دے نیں۔ اوہناں دی شاعری توں پتہ چل دا اے پئی اوہ شعر دے مغز نوں چنگی طرح سمجھدے نیں تے کوئی خیال اوہناں دے معیار توں گر نئیں سکدا۔

بھاویں اپنا مکان اے میرا
پر ایہہ میرا مکان تھوڑا اے

اوہنے گل سُوئی ول موڑی
نکیوں ڈھیر بریک ساں میں وی

بُلھّاں تے سُرخی دی چوہدر ہُندی اے
متھے تے ٹِکّے دا سِکّہ چلدا اے

کلیم اتھرو نیں دو ای بھاویں
اوہ برف بھورا کھری تے ہے نا

گل گھوٹو کیوں آیا اے
ساہواں نیں کہ رسّیاں نیں

اوہ دیندا اے پیار دی مار
پیار دا پیار تے مار دی مار

وڈی شاعری اپنیاں علامتاں نوں ڈھیر وسعت عطا کردی اے۔ اوہناں وچ رنگ بھردی اے تے شعری فضا نوں ہرا بھرا کردی چلی جاندی اے۔ کلیم ہوراں دی اک غزل دے ایہہ شعر ویکھو جتھے 'برف' دی علامت نیں کیہ کیہ گُل کھلائے نیں۔

چھیڑ لئی اُو جے بات برفاں دی
دن سُناواں کہ رات برفاں دی

دھی دے جمن تے جم پیا بابل
اگوں اپنی برات برفاں دی

میرے ناں تے کسے دی ٹھنڈی ساہ
جی پئی کائنات برفاں دی

کجھ ہور چیزاں وی کلیم ہوراں دی شاعری وچ موجود نیں جنہاں تے میری نظر پے گئی اے۔ اک تے ایہہ پئی اوہ حیاتی نالوں مرن دا ذکر بوہتا کرن لگ پئے نیں۔ ایس حوالے نال اوہناں بہت اچھے شعر کڈے نیں پر میں اوہ شعر نئیں لکھاں گا تسیں خود ای پڑھ لوو۔

تجمل کلیم اُستاد نیں تے کسے وی لفظ نوں یاں لفظی ترکیب نوں کسے بھی وقت ردیف یاں قافیہ متھ کے غزل کہہ سکدے نیں۔ ایہہ مجموعہ "ویہڑے دا رکھ" تے ایس توں پہلاں دیاں دو کتاباں "برفاں ہیٹھ تندور" تے "ہان دی سولی" اس گل دا پکا ثبوت نیں۔ کجھ مطلعے ویکھو:

سبھ دا نئیں اِکّے دا سِکّہ چلدا اے
ہر تھاں تے سِکّے دا سِکّہ چلدا اے

جو دستور دا مُڑھکا اے
سارے پُور دا مُڑھکا اے

بَن گیا ایں توں تھوڑ شیشے دی
تینوں کاہدی اے لوڑ شیشے دی

اج اوہدے لئی اج اے بھا جی
جنہوں جین دا چج اے بھا جی

ہوش پچُھیا نشے دی لہر دے وچ
زہر کِنّی کَو ہُندی اے زہر دے وچ

شعر ہر بندے واسطے نئیں ہندا۔ ایہہ اقاری مخصوص ہندا اے تے اوہی اوہنوں حقیقی داد دے سکدا اے۔ ایس واسطے اصلی تے حقیقی شاعرنوں وقتی داد دی پرواہ کیتے بغیر اپنا کم جاری رکھنا چاہی دا اے۔

ایہہ بالکل ضروری نئیں پئی کسے زبان دا پروفیسریاں کوئی نخریلا بیوروکریٹ شعر کہن تے شعرنوں سمجھن دی صلاحیت اوس طرح رکھ دا ہووے جس طرح اک سدھا جیہا باذوق قاری یاں اک سادہ جیا ملنگ شاعر، شعرنوں پرکھن، ورتن تے شاعری نوں اپنی زندگی بنان دا گُر جان دا اے۔ ایہہ گل سانوں تجمل کلیم نوں مِلن تے اوہناں دی شاعری پڑھن ویلے بڑی چنگی طرح سمجھ آجاندی اے۔

مظلوماں تے دُکھی لوکاں دے غم نوں اپناناں تے اوہدے نال اپنی ایکتا دا موثر فنی تے عملی اظہار کوئی وڈا شاعر ای کرسکدا اے۔ ایس سطح تے آوَن واسطے اپنی ذات دے دریا نوں عبور کر کے دوسرے پاسے وسدی انسانیت دے پتن تے اُترنا پاوَندا اے۔ تجمل کلیم ہوریں اپنی فنی تے فکری سطح تے اک مظلوم نال کس طرح اِک مِک ہو گئے نیں ذرا ایہہ شعر ویکھو:

حُرمل جس دم تیر چلایا
چیکاں وچ اِک چیک ساں میں وی

کئی شاعر سوَں جاندے نیں پر اوہناں دے شعر جاگ دے رہندے نیں۔ میرے ورگے کئی رات دن جاگ دے رہندے نیں پر اوہناں دے شعر بھنگ پی کے ستے رہندے نیں۔ تجمل کلیم ہوریں آپ بھی جاگ دے نیں، اوہناں دے شعر وی جاگ دے نیں تے اوہ لوکاں نوں وی اپنے نال جاگن تے مجبور کر دے نیں۔

اُمید کیتی جانی چاہی دی اے پئی اوہ اِسے طرح اپنے شعراں راہیں ماحول نوں گرم کر دے رہن گے تے اوہناں دی شاعری پنجابی وسیب نوں ہور وی مٹھا تے گوہڑا کر دی رہوے گی۔

سیّف علی
25 جنوری 2017
اسلام آباد

Blank

فہرست

نہ کوئی ٹھاہ نہ ٹُچ ہُندی اے
اکھ وی اکھ دے وِچ ہُندی اے

مقناطیس تے شے ای کوئی نئیں
سجّن دی اوہ کِھچ ہُندی اے

خورے اکھ اے فوٹو کھچدی
اندر کِتّے کڑچ ہُندی اے

اِک اِک کر کے گھر جانا اے، جانا اے
آخر سبھ نے مر جانا اے، جانا اے

اج مینوں میدان اِچ جان توں روکیں نہ
میرا لڑیاں ڈر جانا اے، جانا اے

ہنجواں دا کوئی لما چوڑا جیون نئیں
جنہاں پلکیں تر جانا اے، جانا اے

جیون کھوہ تے صدیاں تک نئیں بہہ رہنا
جیہڑا بھانڈا بھر جانا اے، جانا اے

سجّن ٹھارے یا فرجیھے موت لووے
جدھر اندر ٹھر جانا اے، جانا اے

بجّھی پنڈ کھلارُو سی
بندہ، بندہ مارُو سی

میں تے کنڈھے بیٹھا واں
ڈُبن والا تارُو سی

پگّ رکھی سو پَیراں وچ
تیلی لا کے ٹھارُو سی

قسمے قسمت ویہر گئی
اوہ تے مینوں ہارُو سی

مینوں ربّ نے رکھیا اے
ڈنگر مینوں چارُو سی

بس احسان ای نہ منیا
اوہ تے منہ تے مارُو سی

دُکھ دی قیدوں چھُٹ کے رویا
اج اک بُوٹا پھُٹ کے رویا

میں تے ہس کے گھاٹے سہہ لے
لُٹّن والا لُٹ کے رویا

کچّی وستی لنگھن لگیاں
راتیں بدل ٹُٹ کے رویا

لٹھّے دی تھاں پاٹے لیڑے
چور قبر نوں پُٹ کے رویا

گھُٹ گھُٹ کر کے اتھرو پیتے
واج گلے وچ گھُٹ کے رویا

نیویں سٹ کے بجدا کیوں ایں
اینا منکر سچّ دا کیوں ایں

مینوں پتھر کہندا پھرنا ایں
مینوں دس توں کچ دا کیوں ایں

لکڑ ایں تے رونا کاہدا
پانی ایں تے مچدا کیوں ایں

صفرا اک چوں اِک جے کڈھاں
توں فر باقی بچدا کیوں ایں

کَچّج ہوون دا شوق اے تینوں
بُلھا نئیں تے نچدا کیوں ایں

جھوٹھا اج اِک گل تے دس دے
موہرا ایں تے پچدا کیوں ایں

ایہہ نئیں کہندا لکھاں دے
ککھ بچا لَے ککھاں دے

ساڈا وی سر جاندا اے
صدقے تیریاں اکھاں دے

سُولی نال وی نبڑاں گا
پیسے جوڑ لاں رَکھاں دے

قسمے مُل پے جاندے نیں
بھانبڑ ہوئے ککھاں دے

یا منگن دی لوڑ نہ چھڈ
یا انھے نوں اکھاں دے

اوہ دیندا اے پیار دی مار
پیار دا پیار تے مار دی مار

سوچ کے چکر آوندا اے
دتی سُو پرکار دی مار

قسمے بُھکھ ای مر گئی اے
کھاہدی سی اتبار دی مار

پیار ای بُتا سارے گا
بُتے نئیں جے سار دی مار

میں منصور دا ساتھی ہاں
کیہ کر لے گی دار دی مار

اوہدی میری رَکھ تے اکھ اے
میری اوہدی اکھ تے اکھ اے

صدقے جاواں اِکو توں ایں
ساڈی کیہڑی لکھ تے اکھ اے

کلّا میں نئیں اوہدے پِچھے
گھٹو گھٹ وی لکھ تے اکھ اے

دل تے اج وی کول اے میرے
اجکل میتھوں وکھ تے اکھ اے

پَیراں نوں تے موڑ وی سکناں
اکھ نئیں بھونی، اکھ تے اکھ اے

ایویں لوک سمندر کہندے
گھُٹ کُو پانی چکھ تے اکھ اے

کل جے میں ساں ہسّیا بھا جی
مینوں کیوں نہیں دسّیا بھا جی

دُنیا جد میرے ول نسّی
میں اپنے ول نسّیا بھا جی

کیوں آکھاں اس گھوری پائی
تیر کمانے کسّیا بھا جی

کلے میں نہیں شہر نوں چھڈیا
بدل وی نہیں وسّیا بھا جی

اکھ چوں پی کے ڈول گیا واں
پہلی وار ساں پھسّیا بھا جی

بدلاں وانگ نیں گجدے بندے
وسن کسراں اج دے بندے

توں جے پلّو کیتا ہُندا
کندھاں وچ نہ وجدے بندے

ربّا تینوں تھوڑ اے کیہڑی
تیتھوں وی نہیں رجدے بندے

قسمے منزل مِل جانی سی
اِک پاسے جے بھجدے بندے

دوہاں صدیاں تیکر جینا
پج دے شعر تے پج دے بندے

جتّی بازی ہر کے خوش آں
میں تینوں خوش کر کے خوش آں

سینے لا کے ٹھار وے سوہنا
اِنج ٹھاریں تے ٹھر کے خوش آں

موت توں کوئی لُک سکیا اے
جان تلی تے دھر کے خوش آں

ڈُبن والے ڈھیر ڈُکھی نیں
میں وی کیہڑا تر کے خوش آں

اکھاں نوں کوئی روگ نہیں جی
دل دی چٹّی بھر کے خوش آں

خوف خوشی بے جوڑ نیں بھاویں
سوہنے ربّ توں ڈر کے خوش آں

بے سُریاں بے گُریاں بُریاں
مطلب گلاں بُریاں، بُریاں

ٹور سی اوہدی موراں ورگی
ٹور تے گلاں ٹُریاں، بُریاں

مصرعہ وی زنجیر اے بھا جی
کھُلیاں ہون جے گھُریاں، بُریاں

جُگ جُگ جیون سوہنیاں اکھاں
جے بن جاون چھُریاں، بُریاں

چُپ برفاں نوں سیک نہ دیویں
جے ایہہ برفاں کھُریاں، بُریاں

میری عمر دے جھورے پُن لے
ایہہ نہ آکھیں جھُریاں بُریاں

اِک تے بھُکھ دا ننگ داڈرا اے
دُوجا سر تے جنگ دا ڈرا اے

مصرعے وچ نئیں بَنھیا جاندا
خورے کیہڑے رنگ داڈرا اے

تینوں تخت ہزارے دی اے
مینوں تیرے جھنگ دا ڈرا اے

خوف خدا دا اوہنوں وی نئیں
چورنوں اپنی کھنگ دا ڈر اے

دسّو کِسراں ہمت دیواں
منگن والا منگدا ڈر اے

مُکھ ٹیرے تے میں نئیں مرنا
ہُن تیرے تے میں نئیں مرنا

آپ تے صدقے ہوسکناں واں
اوہ گھیرے، تے میں نئیں مرنا

اِکو واری کوہ لے بیبا
ہر پھیرے تے میں نئیں مرنا

ایہہ سجناں دا ڈیرہ نئیں تے
اِس ڈیرے تے میں نئیں مرنا

لعنت اِنج دیاں اکھاں اُتے
جے میرے تے میں نئیں مرنا

اِنج ای رُکھ دی چھاں ٹُردی اے
جِسراں سرتوں ماں ٹُردی اے

سوچ نوں خورے پِیڑ اے کوئی
ناں بہندی اے ناں ٹُردی اے

اندر کھوہ وی خالی سمجھو
ساہ اے جِسراں لاں ٹُردی اے

اوہدی فوٹو تکنی پیندی
غزل اگانہہ ای تاں ٹُردی اے

جدھر سوہنی اودھر اکھاں
لے کے نال جھناں ٹُردی اے

احمد، بھگت تے دُلاّ ساڈا
باہو، وارث، بُلھّا ساڈا

جے اوہ سوہنا تتا رکھے
حاضر سبھ لئی چُلھّا ساڈا

ساہواں وانگر شعر نیں آوَندے
وَسّے مُرشد بُلھّا ساڈا

سر چکن دی دیر اے ساری
دُکھ بنے گا کُلاّ ساڈا

مالک شعر دا ڈھنگ دتا اے
ایویں نئیں مونہہ کُھلاّ ساڈا

جد پرواز دے وچ ہُندے آں
بدل بن دا جُلاّ ساڈا

یار تے مَر کے بچ نئیں سکدا
اتھرو ترَ کے بچ نئیں سکدا

ساہواں ہار کے بچ سکنا واں
سجّن ہَر کے بچ نئیں سکدا

لڑ کے بچیا جا سکدا اے
بندہ ڈَر کے بچ نئیں سکدا

عاشق مَر کے جی سکدا اے
مِنتاں کر کے بچ نئیں سکدا

صبر کلیؔم بچا سکدا ای
ہوکے بھَر کے بچ نئیں سکدا

دل مسئلے دا حل تے دس
مینوں وچلی گل تے دس

کنڈیوں اوہلے گل نہ کر
اوہدے موہنہ تے چل، تے دس

مُرشد اکھ اچ ڈُبنا اے
اج ڈُبن دا وَل تے دس

ساریاں چھلاں تکیاں نیں
امبروں اُچی چھل تے دس

جی کردا اے ہسن تے
پر ہسن دا وَل تے دس

صبر کلیم نوں دسنا ایں
نال صبر دا پھَل تے دس

منزلاں دا نشان تھوڑا اے
پیار اے امتحان تھوڑا اے

میرے چھپّر نے اُڈ ای جانا اے
ایہہ تیرا آسمان تھوڑا اے

بھاویں اپنا مکان اے میرا
پر ایہہ میرا مکان تھوڑا اے

ویلیا توں نہ ظلم کر بھائیا
ظلم لئی خاندان تھوڑا اے

عشق کیتا اے قسم کعبے دی
ایہہ سیاسی بیان تھوڑا اے

میں جے منگن تے آ گیا ربّا
تیرا سارا جہان تھوڑا اے

بچّن گے اوہو کھرے نیں جیہڑے
اوہ موئے سمجھو ڈرے نیں جیہڑے

کدی نہ اکھاں چ ریت اُڈدی
اوہ ست سمندر بھرے نیں جیہڑے

اوہ میں سی میری جو ڈُب گئی اے
ایہہ لکھ نیں میرے ترے نیں جیہڑے

اوہ بمب والا شہید سمجھاں؟
تے ایہہ وچارے مرے نین جیہڑے

تُوں صرف لاشاں وکھا رہیا ایں
تے ساڈے چُلّہے ٹھرے نیں جیہڑے

پتھر اُتے لِیک ساں میں وی
ایتھوں تک تے ٹھیک ساں میں وی

آدم تک تے سبھ نوں دِسنا
خورے کتھوں تیک ساں میں وی

حُرمل جس دم تیر چلایا
چیکاں وچ اِک چیک ساں میں وی

اوہنے گل سُوئی ول موڑی
نکیوں ڈھیر بریک ساں میں وی

عمرے مینوں رول رہی ایں
تینوں نال دھریک ساں میں وی

گل دے موہنہ توں گل لاہ دتی
میں حرفاں دی کھَل لاہ دتی

اپنا آپ تے کوہ ہی دتا
ویلے دی وی وَل لاہ دتی

موہڈے سوڑے پیئے جانے جے!
جے ہالی نیں ہَل لاہ دتی

ایہہ مٹی دی کَھچ اے پیارے
جنھے واپس چھَل لاہ دتی

دُکھ دی جنس نہ ونڈی ویراں
ساری میرے وَل لاہ دتی

ساہواں وچ شریک نئیں لگدی
موت دی نیّت ٹھیک نئیں لگدی

میں چُپاں توں ڈریا پھرنا
تینوں چیک وی چیک نئیں لگدی

ساہ نوں ساہ ساہ پینا پیندا
اکو سا ہے ڈیک نئیں لگدی

کس مٹی دا بنیا ایں توں
تینوں بھیک وی بھیک نئیں لگدی

شامو شامی گھار کلیماً
اج طبیعت ٹھیک نئیں لگدی

سارے گھر دا سُکھ اے نا
پیو ویہڑے دا دُکھ اے نا

میں ایہہ قید وی کٹ لاں گا
تیرا مطلب بُھکھ اے نا

جنہوں چن پئے کہندے نیں
ایہہ تیرا ای مُکھ اے نا

نوٹ اُباں کے لے آواں
تیری دولت بُھکھ اے نا

اوہ ہن گل وی نئیں کردا
ایسے گل دا دُکھ اے نا

نصیباں نال جُڑ کے ویکھیا اے
میں پہلی وار ٹُھڑ کے ویکھیا اے

ایہہ میں پتھر دا کسراں ہوگیا واں
نہ کافر ہاں نہ مُڑ کے ویکھیا اے

ہر اک کرچی دے وچ مورت اے تیری
تدے پتھر نے اُڑ کے ویکھیا اے

میرے پَیراں تیری راہ دے توے تے
کئی واری تے رُڑ کے ویکھیا اے

اجے جینا کہ ٹھنڈا ہو گیا واں
تلی کنڈے نے پُڑ کے ویکھیا اے

کئی واری کلیمآ توڑیا سُو
کئی واری میں جُڑ کے ویکھیا اے

میرے گھر وی ہُندی اے
ہنج پتھر وی ہُندی اے

جیون دی آزادی لئی
ساہ اندر وی ہُندی اے

چِھلتر چُبھ کے دَسدی اے
کجھُ چِھلتر وی ہُندی اے

گل مرہم وی بن دی اے
گل خنجر وی ہُندی اے

اکھ جے پردہ رکھدی اے
اکھ مخبر وی ہُندی اے

سجنو ٹکرے ویر تے بس
سانوں دُکھ اے غیر تے بس

شیشے ساہویں ہو کے اج
سدھا ماراں فیر تے بس

جتھے ساقی ڈول گیا
ساڈی اوسے پیر تے بس

جیون کیہ اے لے دے کے
چار دناں دی سیر تے بس

وقت کلیما جو وی اے
آخر ہووے خیر تے بس

ہر اک پَکھ دی اپنی گل اے
اوہدی دَکھ دی اپنی گل اے

جنج ہزار دی بات اے اپنی
اووِیں لکھ دی اپنی گل اے

راہ دے ککھ دی اپنی قسمت
اکھ اِچ ککھ دی اپنی گل اے

چن مُکھڑا بُلھ پھُلاں ورگے
اُنج پر اکھ دی اپنی گل اے

صدقہ وی کم آ جاندا اے
قسمے رَکھ دی اپنی گل اے

چاہوو جے سرداری رکھنا
فِر نہ سوچ بزاری رکھنا

نیکی پَلّہ ہار کے مِلدی
پَلّے ہے تے ہاری رکھنا

جے نقصان توں بچنا ہووے
مونہہ نوں جندرا ماری رکھنا

فرشاں وچ نہ بوہے کڈھنا
چھت ولوں نہ باری رکھنا

میں بندے نوُں لَے بہندی اے
اس لئی میں نوُں ماری رکھنا

دن تے گِن میں مر جانا ای
تیرے بِن میں مر جانا ای

میں گُڈی دے کاغذ ورگا
توں کِن مِن میں مر جانا ای

جیہڑے دن توں کنڈ کرنی اے
اوسے دن میں مر جانا ای

میرے قد نوں تول رہیا ایں
تول نہ، مِن میں مر جانا ای

جان دی بولی لا دِتی اوَ
اِک دو تِن میں مر جانا اے

کدوں ایہہ ہار نوں ہارن دے بعد منن گے
میرا ہُنر مینوں مارن دے بعد منن گے

میں کہہ رہیا واں نہ ٹوٹے کرو حویلی دے
وچالے کندھ اُسارن دے بعد منن گے

میں جیہڑے سیک نوں جیون بنا کے لے ٹُریا
ایہہ اوس اگ نوں وی ٹھارن دے بعد منن گے

میں کہہ رہیا ساں میں ہولا میں ککھ توں ہولا
کیہ میرے ککھ نتارن دے بعد منن گے

جے ککھ اُڈے تے گل دور تک چلی جانی
ضرور کھٹ کھلارن دے بعد منن گے

شرماں دے تلوار نہ دیویں
اکھاں نوں ہتھیار نہ دیویں

تینوں جیون کہہ بیٹھا واں
ویکھیں کدھرے مار نہ دیویں

سارا میری جھولی پا دے
نہ پُچھیں تے پیار نہ دیویں

مینوں لُٹ دا مال سمجھ کے
اگے کدھرے ہار نہ دیویں

سِر توں پیَراں تک اُلیکاں
بلھ بناواں نک اُلیکاں

اگ پھُلاں نوں لگ جانی اے
جے بُلھاں تے سک اُلیکاں

قلم مروڑی نئیں پئی کھاندی
کسراں اوہدا لک اُلیکاں

اج قسمت دی چونڈھی دسّاں
یا تقدیر دا چک اُلیکاں

ہار میری غرور میرا اے
یار نظراں توں دور میرا اے

اِک نئیں اِک ہزار تھاں ایں توں
دل دا شیشہ جو چور میرا اے

پِنڈ میرے بابیاں دی غلطی سی
شہر ویسے قصور میرا اے

باقی ہر چیز میرے یار دی اے
کلاّ پیڑاں دا پُور میرا اے

تیری اکھ دا کلیّم کیہ کریئے
کل نوں آکھیں گا طور میرا اے

چھاں سوندی اے رُکھ نئیں سوندے
اکھ لگدی اے دُکھ نئیں سوندے

ربّا اپنے چن توں پچھ لے
راتیں پیلے مُکھ نئیں سوندے

مصرعہ بھاویں پلنگ وی ہووے
ایس زمینے سُکھ نئیں سوندے

ربّا تیرے لکھ شکرانے
بچے سہہ کے بُھکھ نئیں سوندے

بنگلے تے یا کھولی تے نئیں ماری جی
نظر کسے دی جھولی تے نئیں ماری جی

ہاں جی محل دے ساہویں میری کھولی اے
محل دے موہنہ تے کھولی تے نئیں ماری جی

تِن سو دو تے یار کلیمؔا دابا اے
اکھ ماری اے گولی تے نئیں ماری جی

سبھ دا نئیں اِکے دا سِکّہ چلدا اے
ہر تھاں تے سِکے دا سِکّہ چلدا اے

بُلھّاں تے سُرخی دی چوہدر ہُندی اے
متھے تے ٹِکے دا سِکّہ چلدا اے

میری خالی جیب وی سمجھو بھاری اے
میرے توں نِکے دا سِکّہ چلدا اے

جیون صرف دُعاواں ہتھ نہ آ جاوے
بوٹا گھنیاں چھاواں ہتھ نہ آ جاوے

پُتّر ٹور کے پیو نوں اکو چِنتا سی
یُوسف کتے بھراواں ہتھ نہ آ جاوے

میرا مسلہ نہیں پر دُھڑکو رہندا اے
دُھپ ای کدھرے چھاواں ہتھ نہ آ جاوے

منگ کے کھان توں بُھکھا مرنا چنگا اے
میرا ملک گداواں ہتھ نہ آ جاوے

طاقت ور دے ہتھ نوں وی اک ڈر تے ہے
اگوں کدھرے ساواں ہتھ نہ آ جاوے

بھیڑا ویلا ساڈے ہُندیاں بالاں تے
رَل کے ٹُچکے ماواں ہتھ، نہ آ جاوے

جو دستور دا مُڑھکا اے
سارے پُور دا مُڑھکا اے

ایہہ انج عرق گلاب ای اے
یاں فر حور دا مُڑھکا اے

دور دی رشتے داری اے
ایہہ کوئی دور دا مُڑھکا اے

نہ منصور نے مرنا سی
نہ منصور دا مُڑھکا اے

نہیں سرکار تروڑکا نہیں
ایہہ مزدور دا مُڑھکا اے

چھاواں وچ پر چھاویں لُکے، لُکن دے
جیہڑا جیہڑی تھاویں لُکے، لُکن دے

ڈریا ہویا بندہ اِک کبوتر اے
اکھاں میٹ کے بھاویں لُکے، لُکن دے

اگ بماں دی ساڑ نہ دیوے سارا کجھ
دُھپ جے آکے چھاویں لُکے، لُکن دے

ڈُبدے ویلے سُورج کہندا جاندا سی
جیہڑا جیں سراویں لگّے، لُکن دے

رَسیاں وچ ولاویں لکدے ویکھے سی
گنّاں وچ ولاویں لگّے، لُکن دے

چھنڈ کے خالی پَلّے یاراں
جا دربار نیں مَلّے یاراں

اک ہوون نوں ترسی جانا
ہو کے کلّے کلّے یاراں

صبر دا بھرم سلامت رکھیا
رو کے بدلاں تھلّے یاراں

باراں تالی دُنیا اندر
وَسنا کیہڑی گلّے یاراں

یار کلیمؔا ویچ لئے نیں
اپنے اپنے چھلّے یاراں

پیڑ کَلے توں وکھ نئیں لگدی
سرگھی تک جُو اکھ نئیں لگدی

زندگی لئی میں مردا پھرنا
حالاں میری ککھ نئیں لگدی

ماں جے اکھاں پھیر لووے تے
گل دی رَکھ وی رَکھ نئیں لگدی

لکھ تے لکھ واری ٹھکرایا
میری قیمت لکھ نئیں لگدی

اکھ اے تیتھوں وَکھ کلیّما
اُنج ویکھن نوں وَکھ نئیں لگدی

بَن گیا ایں توں تھوڑ شیشے دی
تینوں کاہدی اے لوڑ شیشے دی

لا کے سُرخی نہ شیشے ساہویں بہہ
ویکھ رَت نہ نچوڑ شیشے دی

دل دے ٹوٹے گنے تے یاد آیا
تیتھے اکھ اے کروڑ شیشے دی

بن تیرے ویکھیا اے پتھراے
آ حیاتی تے موڑ شیشے دی

ذات اپنی کلیمؔ شیشہ کر
یا کہانی نہ جوڑ شیشے دی

گَلے دی نکر بھری تے ہے نا
سُریلیا بے سُری تے ہے نا

اساڈا دل اے مرین اُتے
تہاڈی اکھ وی چھُری تے ہے نا

دھروہ کے لے گئی برائی ولے
انگور زادی بُری تے ہے نا

اوہ بھاویں میرا اُلاہمہ آیا
کسے طرح گل ٹُری تے ہے نا

کلیمؔ اتھرو نیں دو ای بھاویں
اوہ برف بھورا کھری تے ہے نا

نہ شیشے ول ویہندا تے نہ دو ہندا
اپنے آپ اِچ رہندا بھاویں جو ہندا

پُھل ہوون دا جھاکا دیندا پھرنا ایں
بن جاندوں تے میں تیری خشبو ہندا

تھاں تھاں دیوے بالن نالوں چنگا سی
اِکو عشق ای تیرے اندر لو ہندا

ہن ایہہ پتھر تینوں چکنا پینا اے
میتھوں نئیں ہن کلیاں بہہ کے رو ہندا

اوہنوں آکھ کلیمآ چھتے نہ آوے
میتھوں نئیں ایہہ اکھ دا بوہا ڈھو ہندا

ذات سفر دی حد نئیں ویہندے
میری اپنی جد نئیں ویہندے

پرکھن لئی اک دانہ وادھو
ساری دیگ اُلد نئیں ویہندے

پتھر ہون دا ڈر رہندا اے
پچھوں وجی سد نئیں ویہندے

بندہ شکلوں پڑھ لیندے آں
زِیر، زَبر یاں شدّ نئیں ویہندے

گل نے وڈا چھوٹا کرنا
لوک کلیما قد نئیں ویہندے

چھیڑ لئی اُو جے بات برفاں دی
دن سُناواں کہ رات برفاں دی

دھی دے جمن تے جم پیا بابل
اگوں اپنی برات برفاں دی

اوس کچّے گھڑے نوں پچھو نا
روہڑ دتی سو ذات برفاں دی

میرے ناں تے کسے دی ٹھنڈی ساہ
جی پئی کائنات برفاں دی

ہن کلیماں خدا ای خیر کرے
فر اے پانی تے جھات برفاں دی

پگّاں چُٹ کے تیراں ہتھ کیہ آیا اے
کر کے لیراں لیراں ہتھ کیہ آیا اے

سارا کجھ تے ڈاکو لُٹ کے لے گئے نیں
سوچ رہیاں تقدیراں ہتھ کیہ آیا اے

اکھاں چِڑیاں بُلھ پتھر دے کر لئے نیں
چُم چُم کے تصویراں ہتھ کیہ آیا اے

اِک سجّن ہرجائی دوجا لیکھ نکھُٹّے ساڈے
اِنج شیشہ نئیں ٹُٹدا جسراں وعدے ٹُٹّے ساڈے

کدساہواں دے قیدی ساں ایہہ ساہ سی ساڈے قیدی
ساڈی جان ای تاں چھُٹی جد قیدی چھُٹّے ساڈے

بُھکھاں دا ورتارا وی کوئی ایڈا چنگا نئیں سی
پُلساں وانگر لمیاں پاکے پاسے کُٹّے ساڈے

دل کمزور اے تکیا ہونا
لا کے زور اے تکیا ہونا

اکھ تے گونگی نئیں نا ہُندی
اکھ نے شور اے تکیا ہونا

ویکھ کے جیندا مڑ آیا ایں
توں کوئی ہور اے تکیا ہونا

یا تے ساہ توں ڈر لگدا ای
یا توں چور اے تکیا ہونا

جھندی ٹور کلیمّا بدلی
اوہنے مور اے تکیا ہونا

ایہہ تیری بے وفائی کھا نہ جاوے
کِتے مینوں جدائی کھا نہ جاوے

بھرا اگے بھرا رکھیا اے لوبھاں
کِتے بھائی نوں بھائی کھا نہ جاوے

اصل وچ زہر اے اوہدی دوائی
دُعا کرنا ، دوائی، کھا نہ جاوے

بھلائیاں شہد وانگوں جوڑیاں نیں
گناہ میری کمائی کھا نہ جاوے

محبت وچ کلیماؔ ڈر اے ایہو
کتے اوہ میری آئی کھا نہ جاوے

اج اوہدے لئی اج اے بھا جی
جنہوں جین دا چج اے بھا جی

امبر اپنے جوگا نئیں جے
بھوئیں امبر دا کج اے بھا جی

ماپے میرے حصے آئے
میرے لئی تے حج اے بھا جی

جسراں چاہوے چھنڈ دیندا اے
ویلہ ایسا چھج اے بھا جی

مینوں سر نئیں چکن دیندا
اندر وی اِک جج اے بھا جی

تیتھوں وکھّ نئیں ہو سکدا
چاہواں لکھ، نئیں ہو سکدا

گل وچ اوہدیاں باہواں دا
مطلب رکھّ نئیں ہو سکدا

کیری اکھّ نے ڈنگیا اے
ایہدا ککھّ نئیں ہو سکدا

تیرے بُلھ نئیں بن سکدا
تیری اکھ نئیں ہو سکدا

لکھوں ککھّ جُو ہویا واں
ککھوں لکھّ نئیں ہو سکدا؟

دھرتی تَلیاں جھسّیاں نیں
تاں تے پیڑاں ہسّیاں نیں

گل گھوٹو کیوں آیا اے
ساہواں نیں کہ رسّیاں نیں

جال سی سٹیا مچھیاں لئی
وچ چڑیلاں پھسّیاں نیں

جنیاں گلاں کرنا واں
مینوں کِنھے دسّیاں نیں

کد میں اتھرو پیتے نیں
اندر کنیاں وسّیاں نیں

توں جے نیویں سٹنی اے
میں تے چُپ ای وٹنی اے

آری مینوں دیندا جا
حالے رات وی کٹنی اے

دُوری نیڑے آئی تے
میں تے مار ای سٹنی اے

جیون والے کم چوں وی
بندے قبر ای کھٹنی اے

جیہڑا اکھ نئیں پٹدا ہُن
اوہنے جڑ ای پٹنی اے

آکھ کلیماؔ تگڑے نوں
توں ای مٹی چٹنی اے

بولن دا نئیں ہور جیہا
سُنیا اے اک شور جیہا

یا تے پیار ای نہ ہووے
یا فر چن چکور جیہا

ساہویں بہہ کے گلاں کر
اندر کیہ اُو چور جیہا

اکھاں میٹ کے دے سکناں
مصرعہ اوہدی ٹور جیہا

ہاں تے کر ای دتی سُو
لہجہ سی کمزور جیہا

عشق کلیمآ دیوے گا
چھٹ اِک نواں نکور جیہا

تکیاں ہر شے پُوری سُو
سوچ ای انھی مُوری سُو

اکھاں وچ کدورت اے
چھنے وچ تے چُوری سُو

ربّ اکھوانا چاہندا اے
دتی تے مزدوری سُو

فیر وی اکھاں بُوہے تے
قبر وی ہتھیں پُوری سُو

دُور کلیم توں رہندا اے
خورے کیہ مجبُوری سُو

مُڑ آئے آں راہواں کٹ جُو بِلّی گئی
جیہڑی اکھ وی راہوں پرتی گِلّی گئی

اوہدا رُوپ ای حدوں ودھ لُٹیرا سی
ایویں نئیں سی لُٹی دل دی دِلّی گئی

اک واری اس بوہا آ کھڑکایا سی
دل دی کُنڈی عمراں تیکر ہِلّی گئی

میں تے لِکھ کے سٹ دتا سی نہ آویں
پر دریاوّں پار نہ میتھوں ڈِلّی گئی

یاد دے نونہہ چھ ست دن کٹنے بھُلیا تے
نویاں نال پرانے پھَٹ وی چِھلّی گئی

نئیں تے دل دے ہتھوں عزت رُل جاندی
ترلے لیندی پگّ دے پچھے کِلّی گئی

پھُل نوں سُول چبھو سکدا اے
ہُسن والا رو سکدا اے

اوہنوں ہار دا ڈر ای کیہ اے
جیہڑا ہار پرو سکدا اے

جو توں میرے نال اے کیتا
تیرے نال وی ہو سکدا اے

نیڑے بیہن دا حق اے اوہنوں
جیہڑا نال کھلو سکدا اے

اوہ مٹی تے مٹی پا کے
مٹی فیر وی گو سکدا اے

یار کلیمؔ دے عیب اُچھالن
ہو سکدا اے، ہو سکدا اے

حیاتیاں دے وساہ دے اُتے
ایہہ کون مویا اے راہ دے اُتے

میرے مرن تے کرن گے اتھرو
پووے گی بارش سواہ دے اُتے

میرے قتل دا گواہ اے قاتل
تے گل مُکنی گواہ دے اُتے

یقین رکھنا واں ہمتاں تے
اُمید سی بادشاہ دے اُتے

میں مردا مردا چکا دیاں گا
ایہہ جنا قرضہ اے ساہ دے اُتے

اوہ آپ اپنے کلیّم ویری
جو لوک ترڑدے گناہ دے اُتے

اکھاں وچ مغروری پا کے ویہندا اے
ویہندا اے پرگھوری پا کے ویہندا اے

میرے ورگے کھیسے پائی پھردے نیں
جیون جنہوں پُوری پا کے ویہندا اے

جنہوں ربّ نے نیڑیوں تکنا ہُندا اے
قسمت وچ مزدوری پا کے ویہندا اے

جس دے طوطے بُھکھ توں پنجرہ توڑ گئے
اج کاواں نوں چوُری پا کے ویہندا اے

ایہہ نئیں کہندا میرے وَل اوہ ویہندا نئیں
پر اکھّاں وچ دُوری پا کے ویہندا اے

تھَپّ کے گھار بنا لئیے
آؤ من پرچا لئیے

اوہو دُکھ ای گولی اے
جیہڑا دل تے لا لئیے

ماں کہہ کے بے گُھّی نوں
آؤ ڈھیر دُعا لئیے

پُتّر بُھکّے نہ سونوو
اُٹھو سبق پکا لئیے

میں تے ہاسا کیتا سی
توں تے دل تے لا لئی اے

ایہہ دس نا شہد وچ کیہ گھولیا ای
سویرے اُٹھ کے منّدا بولیا ای

توں مینوں روز بدل آکھدا سیں
وسایا ای کہ مینوں رولیا ای

ایہہ بجلی دی کڑک دَسدی اے مینوں
کسے ماڑے نوں منّدا بولیا ای

سوائے ربّ دے مینوں دس ہاں پیارے
کسے تے راز دل دا کھولیا ای

کلیماؔ پَیر بھوئیں تے نئیں پیندا
ایہہ ویسے پہلی واری ڈولیا ای

ہوش پچُھیا نشے دی لہر دے وچ
زہر کتّی کُو ہُندی اے زہر دے وچ

کُلّی نہر دے کنڈھے تے پا بیٹھاں
چن ٹھلدا ویکھ کے نہر دے وچ

میرے ساگ پچھان تے سڑ جاندے
اوہدے جِنے وی سکّے نیں شہر دے وچ

دکھ اکھاں دے راہیں کیوں باہر آئے
جے سی گھر دے جی تے ٹھہر دے وچ

کسے ویکھیا ہووے تے گل کرے
چن چھت تے شِکر دوپہر دے وچ

مُکھ سَنے بے مُکھا سی
اجکل رُکھا رُکھا سی

ڈِھڈ تے گولی کھادی سُو
چار دِناں توں بُھکھا سی

مینوں روگ تے دسّن دے
میرے بُلھ نہ دُکھا سی

اج تے ہے نا بندہ مارُو بندے دا
کل ہُندا سی بندہ دارُو بندے دا

ڈُبن مہنا مینوں کس لئی دیندے او
بھا جی ایہہ تے کم اے تارُو بندے دا

اک بس بندہ بندے نوں پہچان لووے
ربّ توں پہلاں بندہ سارُو بندے دا

پہلاں پہلاں شرماوے گا تھوڑا بُہتا
سوہنا اے نا تڑپاوے گا تھوڑا بُہتا

اکھ روئی تے کیہ اے وَیری ہسّے گا نا
دل نوں وی تے چین آوے گا تھوڑا بُہتا

اگلے پھَٹ توں چار دناں دی مہلت لَے لَے
پہلا پھَٹ وی بھر جاوے گا تھوڑا بُہتا

بُھکھی اکھ نوں روک لوو تے ربّ دی قسمے
بُہتا تھوڑا ہو جاوے گا تھوڑا، بُہتا

ہار دے گل ہار پا کے ویکھیا
دُشمنی وچ پیار پا کے ویکھیا

جو کہانی مر گئی سی جی پئی
وچ جدوں کردار پا کے ویکھیا

فیر تے پیراں دی گل ای ہورسی
میں جدوں کجھ بھار پا کے ویکھیا

کہہ نہ سکیا یار نوں چُپاں کھا گئیاں
لوکو میرے پیار نوں چُپاں کھا گئیاں

راتیں جبھ کٹہچی تے میں چُپ ہویا
اگلے دن اخبار نوں چُپاں کھا گئیاں

جھندی راہ نوں تکدے اکھّاں تھک گئیاں
آیا، جد بیمار نوں چُپاں کھا گئیاں

اگوں رولا پایا جد بنّدوقاں نے
ڈِگ کے پہریدار نوں چُپاں کھا گئیاں

پہلاں مینوں رج کے کھاہدا بُھکھاں نے
مُڑ کے میرے گھار نوں چُپاں کھا گئیاں

اک واری پُھل ویچ لے سی مالی نے
اگلی وار بہار نوں چُپاں کھا گئیاں

ساڈے اک سرکار نے بُلھ چا سیتے سی
بس فر اُس سرکار نوں چُپاں کھا گئیاں

مصرعہ دَکھّ تے رہن دے
باقی اکھّ تے رہن دے

قسمت ساڑن والیا
میرا ککھّ تے رہن دے

مُندری، کوکا ویچ لے
گل دی رَکھّ تے رہن دے

ہجرا گولی جوگیا
وَکھّو وَکھّ تے رہن دے